

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่สำคัญมากในการพัฒนาประเทศ จำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้พัฒนาก้าวหน้าตลอดเวลา เพราะการศึกษาเป็นรากฐานและปัจจัยที่สำคัญในการสร้างเสริมให้สังคมเจริญขึ้น และจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวิทยาการทั้งในแง่ของระบบการศึกษาและหลักสูตร ในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาในระดับกลาง สำหรับพัฒนาคนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีคุณภาพ อันเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนเทคโนโลยีของประเทศโดยส่วนรวม และรู้จักอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 กล่าวว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจ และรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม (สำนักนายกรัฐมนตรี 2520 : 8) และกรมสามัญศึกษา จัดให้กับเยาวชนให้มากขึ้นอย่างเสมอภาค เสริมสร้างคุณภาพทางการศึกษา และส่งเสริมการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2530-2534)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของไทย ทั้งหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้ดำเนินมา 10 ปี และ 7 ปี ตามลำดับ แต่การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ยังมีปัญหาอยู่มาก แม้จะใช้หลักสูตรมานานพอสมควรแล้วก็ตาม จากการศึกษาตามประเมินผลการใช้หลักสูตรทั้ง 2 ระดับ ของกรมสามัญศึกษา พบว่า โรงเรียนมีปัญหากับการนำหลักสูตรไปใช้

การประเมินผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน สภาพการปฏิบัติการสอนของครู-อาจารย์ภายในโรงเรียน อุปสรรคการเรียนการสอน (กองแผนงาน 2528 : ก) นอกจากนี้ทางค่านโครงการสร้างในการปฏิบัติงาน ปัญหาที่เกิดจากโครงสร้าง และกระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยส่วนรวมแล้วเป็นปัญหาอยู่มาก โดยมีสาเหตุมาจากผู้บริหารงานวิชาการยังขาดความรู้ และประสบการณ์ในงานวิชาการ ทำให้ไม่สามารถควบคุม และให้การนิเทศงานวิชาการ แก่ครู อาจารย์ ใค้ดีพอ และให้ความสนใจค่านี้น้อย (นิพนธ์ รอคภัย 2525 : ข)

จากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวมาล้วนเป็นปัญหาที่มีผลโดยตรงจากการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และเป็นผลกระทบถึงมาตรฐานของโรงเรียนทั้งสิ้น สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการแก้ไข หรือหาทางพัฒนาการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาอย่างเร่งด่วน เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอันเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของชาติ และเป็นที่ยอมรับกันว่า "การนิเทศการศึกษา" เป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งที่มีบทบาทต่อการแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งปวง ทั้งนี้การนิเทศศึกษานั้น คณะกรรมการวางพื้นฐานการปฏิรูปการศึกษาได้กล่าวไว้ในรายงานเกี่ยวกับการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาว่า "การนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผลแท้จริง จะต้องเป็นการนิเทศภายในโรงเรียน" (สิปปนนท์ เกตุทัต 2518 : 132) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารและการพัฒนาการศึกษา กรมสามัญศึกษา พ.ศ.2530 ระบุไว้ในนโยบายค่านคุณภาพการศึกษา ในข้อที่ 2.5 กล่าวว่า กำหนดให้ มีมาตรการทางการอำนวยการ การสนับสนุนส่งเสริม การนิเทศทั้งภายนอกและภายใน การควบคุมดูแล การติดตาม เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอน และการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และวิธีการที่ใดกำหนดขึ้น (กรมสามัญศึกษา 2530 : 5) ฉะนั้นการนิเทศการศึกษา จึงเป็นแนวทางที่สำคัญต่อการที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาได้บรรลุจุดมุ่งหมาย และก่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน แต่ปัจจุบันการนิเทศการศึกษายังมีข้อจำกัดในเรื่องบุคลากร คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในปัจจุบัน มีจำนวน 1,685 โรงเรียน ครู-อาจารย์ จำนวน 97,060 คน และมีศึกษานิเทศก์จำนวน 548 คน (นิสิทปริญาโท 2530 : 1) จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่า จำนวนศึกษานิเทศก์ และจำนวนครู-อาจารย์

ไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ สังก อุทรานันท์ (2529 : 198) ได้กล่าวไว้ว่า ศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนขึ้น โดยมีครู-อาจารย์ ของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษา ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น เพราะรู้และเข้าใจสภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนได้ นอกจากนี้แล้วในสภาพปัจจุบัน บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอ และมีความชำนาญในวิชาชีพ นับว่าสามารถช่วยเหลือตนเอง และเพื่อร่วมงานได้ดีที่สุด ทั้งนี้โดยมีศึกษานิเทศก์เป็นที่ปรึกษา และให้การสนับสนุนช่วยเหลือ

การนิเทศภายในโรงเรียน จึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริม ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กรมสามัญศึกษา จึงพยายามอย่างยิ่งในอันที่จะส่งเสริมให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนได้ถือเป็นแนวปฏิบัติ และดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ และก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อนักเรียน ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู และก่อให้เกิดความร่วมมือ สามัคคีกันในการปฏิบัติงาน และส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้

แต่ในทางปฏิบัติ ปรากฏว่า การจัดการนิเทศภายในโรงเรียน ยังไม่สามารถบรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากประสบกับปัญหาหลายด้าน และปฏิบัติกันน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาในการจัดการนิเทศ จากการศึกษา ผลการวิจัยของ กฤษณี น้ำเพชร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "วิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ส่วนหนึ่งของการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร และครู มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในค่านกระบวนกรในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย และกิจกรรมการนิเทศการศึกษาอยู่ในเกณฑ์น้อย คือ การนิเทศการศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร การส่งเสริมวิชาการแก่ครู การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ การประเมินผล และสร้างขวัญของครู (กฤษณี น้ำเพชร 2521 : ๑-๑)

จากแนวความคิดและผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน มีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง เป็นเครื่องมือในการส่งเสริม ปรับปรุง

เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงเรียน และส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักเรียน บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในที่สุด ถึงแม้ว่าการจัดการนิเทศ จะประสบปัญหา อุปสรรคนานับประการ บุคลากรทางการศึกษา ก็-สามารถมีส่วนช่วยในการปรับปรุงแก้ไข และส่งเสริมให้งานนิเทศประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาปัญหา และหาวิธีการแก้ไขปัญหา และ/หรือร่วมกันหาแนวทางการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนอย่างเป็นระบบได้ ในปี พ.ศ. 2527 กองแผนงาน และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ดำเนินการจัดโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาขึ้น ทั้งนี้เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการจัดการนิเทศงานวิชาการขึ้น โดยกำหนดโรงเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 9 โรงเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นกลุ่มทดลอง ปฏิบัติการนิเทศ และมุ่งให้เป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป และในปี พ.ศ. 2530 กรมสามัญศึกษา ได้ประกาศขยายโรงเรียนมัธยมศึกษา ทดลองการนิเทศเพิ่มขึ้นตามประกาศกรมสามัญศึกษาเรื่องโรงเรียน ปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ประกาศ ณ วันที่ 14 มกราคม 2530 โดยนายพะยอม แก้วกำเนิด อธิบดีกรมสามัญศึกษา มีโรงเรียนในโครงการ โรงเรียนส่วนกลาง 29 โรงเรียน และโรงเรียนส่วนภูมิภาค 27 โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ 5 โรงเรียน รวม 61 โรงเรียน โรงเรียนในกลุ่มทดลองนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียน และพัฒนางานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่อไป

สำหรับการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนนั้น กรมสามัญศึกษาได้กำหนดขอบเขตของงานวิชาการไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของโรงเรียนต่าง ๆ ที่สังกัดกรมสามัญศึกษาไว้ คือ งานด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ งานหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน และงานด้านการสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ และงานบริการ ซึ่งงานดังกล่าวนี้จะสำเร็จสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อได้เลือกและจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับงาน เพราะถือว่ากิจกรรมการนิเทศ เป็นสิ่งสำคัญต่อการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรภายในโรงเรียน และเป็นตัวชี้บ่งและส่งผลถึงคุณภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน อาคม จันทสุนทร (2527 : 6) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศ-

การศึกษาว่า หมายถึง กิจกรรมที่หัวหน้าหมวดวิชา จะต้องทำกับครูในหมวดวิชา เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด ทักษะ ความรู้สึกที่ดี เกี่ยวกับงาน หรือการจัดการเรียน การสอนให้ดีขึ้น ซึ่งสามารถทำเป็นกิจกรรมหลายรูปแบบ หรือลักษณะต่าง ๆ ใ้หมาย เป็นทั้งในงานประจำและงานโครงการต่าง ๆ นักการศึกษาหลายท่านได้กำหนดกิจกรรม นิเทศการศึกษาไว้หลายประการ ดังเช่น เบ็น เอ็ม แฮร์ริส (Ben M. Harris 1975 : 68-82) ได้กำหนดกิจกรรมไว้ 23 กิจกรรม คือ การบรรยาย การบรรยาย ที่มีสื่อประกอบ การประชุมกลุ่ม การภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ การฟังจากเทป วิทยุ และ งานเสียง การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ การสังเกตภายใน ห้องเรียน การสาธิต การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสัมภาษณ์เฉพาะบางเรื่อง การสัมภาษณ์ทางอ้อม การอภิปราย การอ่าน การวิเคราะห์ข้อมูลและคำนวณ การระดมสมอง การบันทึกวีดีโอเทปและถ่ายภาพ การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ การประชุม กลุ่มย่อย การหาไปทัศนศึกษา การเยี่ยมเยียน บทบาทสมมติ การเขียน และการปฏิบัติ ตามคำแนะนำ กิจกรรมตัวอย่างดังกล่าวล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเป็นสื่อกลางใน การเพิ่มพูน ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้แก่ครูอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้นิเทศจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ ทักษะในการเลือก และจัดกิจกรรมได้ เหมาะสม และเกิดคุณค่าของงานด้านการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2521 : 4) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศไว้ว่า กิจกรรม ต่าง ๆ เป็นหัวใจ หรือแกนหลักที่จะจัดให้มีขึ้นในการนิเทศการศึกษา งานนิเทศจะสำเร็จ ได้ก็ด้วยการจัดกิจกรรมในการนิเทศให้เป็นระเบียบ ถูกต้องตามโปรแกรม ซึ่งสอดคล้อง กับ วไลโรจน์ บุญสวัสดิ์ (2528 : 45) กล่าวว่า หลักการในการนิเทศศึกษานั้น เรายึดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนอย่างมีระบบระเบียบ โดยวางโครงการในสถานศึกษา และโครงการนั้นจะประสบความสำเร็จได้ ก็ต้องอาศัยกิจกรรมเป็นหลัก และ สงัด อุทรานันท์ (2529 : 61) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของกิจกรรมการนิเทศไว้ว่า กิจกรรมสำหรับการนิเทศซึ่งถือเสมือนสื่อ หรือพาหนะสำหรับที่จะทำให้ผู้รับการนิเทศได้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย ในการพิจารณาเลือกกิจกรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกันเพื่อใช้ในการนิเทศนั้น ผู้นิเทศจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม และหลักเกณฑ์ในการเลือกกิจกรรม

ทั้งนี้เพื่อจะได้เลือกกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้สำหรับกรณีพิเศษอย่างใด

แต่จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกรณีพิเศษการศึกษาหลายเรื่อง ดังเช่น นิวัตร นาคะเวช (2528 : ๑) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับกิจกรรมกรณีพิเศษการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 4 พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมกรณีพิเศษการศึกษา คือ โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ ช่างวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญ ช่างกรณีพิเศษและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ครูขาดการยอมรับ และศรัทธาต่อผู้พิเศษ ครูไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมกรณีพิเศษ รวมทั้งขาดงบประมาณและวัสดุในการจัดกิจกรรมกรณีพิเศษ และ อุทัย สร้อยสุข (2520 : 225-226) วิจัยเรื่อง หน้าที่ค้ำกรณีพิเศษการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกรณีพิเศษพบว่า อาจารย์ใหญ่ส่วนมากไม่เคยปฏิบัติเลย ได้แก่ การจัดสัมมนาครูเกี่ยวกับวิธีสอน ร่วมกับโรงเรียนใกล้เคียง จัดครูไปเยี่ยมโรงเรียนอื่น การสาธิตการสอน การวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน การหาข้อมูลจากบุคลากรท้องถิ่นเกี่ยวกับเนื้อหาปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยค้ำกรณีเรียนการสอน การออกแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู และ ธนาคารขอสอบในโรงเรียน

จากการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมกรณีพิเศษการศึกษาภายในโรงเรียนพบว่า มีจุดอ่อนหลายประการที่ควรจะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข ทั้งนี้เพื่อส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานกรณีพิเศษการศึกษาภายในโรงเรียน ในปัจจุบันโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการกรณีพิเศษงานวิชาการภายในโรงเรียน ได้ปฏิบัติงานกรณีพิเศษภายในโรงเรียนอย่างจริงจังมาเป็นเวลาประมาณ 1 ปีเต็ม ซึ่งเป็นเวลาอันสมควรและเหมาะสมในการที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมกรณีพิเศษการศึกษาภายในโรงเรียน และศึกษาควบคู่กับโรงเรียนที่อยู่นอกโครงการ ทั้งนี้เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมกรณีพิเศษการศึกษา ปัญหาอุปสรรคในการจัดการกรณีพิเศษการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ และโรงเรียนมัธยมอื่น ๆ ทั่วไป ในการศึกษาข้อมูลและเป็นแนวทางในการเลือกและจัดกิจกรรมกรณีพิเศษการศึกษาได้อย่างเหมาะสม เกิดคุณค่าและประสิทธิภาพ และส่งผลต่องานกรณีพิเศษภายในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนปฏิบัติการ ตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนและโรงเรียนนอกโครงการ กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษานโยบายสรรคการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนปฏิบัติการ ตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนและโรงเรียนนอกโครงการ กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนปฏิบัติการ ตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และโรงเรียนนอกโครงการ กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่เริ่มโครงการ 14 มกราคม 2530 ถึง 30 มกราคม 2531
2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศ ในขอบเขตเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศที่จัดทำขึ้น บุคลากรที่เกี่ยวข้อง วิธีการจัดกิจกรรมการนิเทศ-การศึกษา
3. ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบการศึกษากิจกรรมการนิเทศการศึกษาของ เบ็น เอ็ม แฮร์ริส (Ben M. Harris 1985 : 71-86) มี 23 กิจกรรม

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ จัดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อจะช่วยให้งานนิเทศการศึกษาคำเนินไปได้ดี และบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ตามประกาศของกรมสามัญศึกษา ลงวันที่ 14 มกราคม 2530

โรงเรียนนอกโครงการ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ที่ยังไม่ได้เข้าร่วมในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ตามประกาศของกรมสามัญศึกษา ลงวันที่ 14 มกราคม 2530

ผู้จัดกิจกรรมการนิเทศ หมายถึง ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาทุกหมวดวิชา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่าง และโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป
2. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการเลือกจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้อย่างเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน จำนวน 29 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 17 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 12 โรงเรียน

กลุ่มที่ 2 โรงเรียนนอกโครงการ จำนวน 66 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 26 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 40 โรงเรียน

กลุ่มประชากรของการวิจัย กลุ่มที่ 1 คือ โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน กรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาข้อมูลจากประชากรที่เป็นผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา โดยจำแนกออกเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดใหญ่ รวม 29 โรงเรียน จำนวนผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 29 คน และหัวหน้าหมวดวิชา 377 คน

รวมผู้ให้ข้อมูล 406 คน

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรของการวิจัย กลุ่มที่ 2 คือ โรงเรียนนอกโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน กรมสามัญศึกษา เขต-กรุงเทพมหานคร จากกลุ่มประชากร 66 โรงเรียน จำนวนผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาทุกวิชา 924 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร 279 คน แล้วนำมาเทียบสัดส่วนตามจำนวนและขนาดของโรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนสุ่มตัวอย่างกลุ่ม-ประชากรโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) คือ ผู้ช่วย-ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 1 คน ได้ประชากรที่ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 66 คน และหัวหน้าหมวดวิชาสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) ได้ประชากรที่ให้ข้อมูลที่เป็นหัวหน้าหมวดวิชา 159 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 325 คน รวมผู้ตอบแบบสอบถาม 731 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจการจกกิจกรรมการนิเทศ-การศึกษา และปัญหาอุปสรรคในการจกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการจกกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้นภายใน โรงเรียนผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา มีลักษณะ เป็นแบบสำรวจ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจกกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และ ทางไปรษณีย์ โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ทอแบบสอดตาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่จัดขึ้น ภายในโรงเรียน ของโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษาที่จัดขึ้นภายในโรงเรียน ของโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ หาค่าร้อยละ (Percentage)

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ
2. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียนพิจารณา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา
3. นำเครื่องมือที่ได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วมาปรับปรุงให้เป็น ฉบับที่สมบูรณ์ แล้วนำไปใช้

ทั้งนี้โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นผู้แนะนำ

ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ เสนอในลักษณะของการบรรยาย และการ วิเคราะห์ตามขั้นตอน ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- ความหมายของการนิเทศการศึกษา
- จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
- การนิเทศภายในโรงเรียน
- ผู้นิเทศและบทบาทในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
- กิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย เครื่องมือ และวิธีการสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ โดยเฉพาะตารางข้อมูล ประกอบการบรรยาย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลตาม วัตถุประสงค์ ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ